

Országos galambállomány felmérés 2012

Készítette: Bagi Zoltán

természetvédelmi mérnök, MGKSZ Információs és Tájékoztatási Bizottság

Anyag és módszer

A magyar galambfajták körének lehatárolásában jelenleg több táborra osztható a magyar galambász társadalom. A különböző nézetek között nehéz igazságot tenni, és ez nem is célom, azonban munkámhoz nélkülözhetetlen ennek az alapvető fogalomnak a tisztázása. A továbbiakban Dr. Béres Endre megfogalmazását tartom mérvadónak, aki a következőképpen határozta meg a magyar galambfajtákat: „magyar galambfajtának tekintem a történelmi és a jelenlegi Magyarország területén magyar állampolgárok által kitenyésztett galambfajtákat”. Ezt kiegészítem azzal a kritériummal, hogy a jelentős galambtenyésztő kultúrával rendelkező európai területeken (német, francia, angol nyelvterület) magyarként ismerik a fajtát. Ugyanakkor nem vitatom azt a tényt sem, hogy egyes fajták kialakításában más nemzetiséghez tartozó tenyésztők is szerepet játszottak, de a fajták kialakulásának helye a kialakulás időpontjában magyar felségterület volt és a fennmaradt bizonyítékok alapján a fajta kialakításában döntően magyar állampolgárságú tenyésztők vettek részt. Az őshonos jelző használatával kapcsolatban a 32/2004. (IV. 19.) OGY határozatra támaszkodom (ORSZÁGGYŰLÉS, 2004), azzal a kiegészítéssel, hogy a felsorolt fajták listája még nem teljes, annak bővítése szükséges. A magyar galambfajtákat viszonylag nagy számuk és eltérő elterjedésük miatt nem lehet egységesen kezelni. Ahhoz, hogy a jelenlegi és a hosszú távú fennmaradási esélyeiket mégis egységes szerkezetben tudjuk vizsgálni, a természetvédelemben már régóta alkalmazott módszer, a többváltozós értékelési rendszer a legmegfelelőbb. A Báldi és társai által készített Magyarország szárazföldi gerinceseinek természetvédelmi szempontú értékelési rendszere (BÁLDI et. al., 1995) változtatásokkal alkalmassá tehető a magyar galambfajták veszélyeztetettségének megállapítására is. A Báldi és társai által készített rendszer némileg eltér az eredetitől, mivel a hazai viszonyokhoz való alkalmazkodás megkívánta ezt. Mivel ez a rendszer alkalmas a madárfajok természetvédelmi szempontú osztályozására és a fajok közötti különbségek helyettesíthetők a fajták közötti különbségekkel, ezért a tenyésztett fajtáknál is megállapítható lesz, hogy állományaik mennyire vannak kitéve az eltűnés veszélyének (BAGI, 2012).

Az őshonos galambfajták veszélyeztetettségi helyzetnének megítélésére szolgáló többváltozós értékelési rendszer

I. Tenyészpárok száma (0-10 pont).

Alapvető tényező az tenyészpárok száma. Ha egy fajtának erős, sok tenyészpárból álló állománya van, akkor jobb esélyei vannak a hosszú távú fennmaradásra még akkor is, ha más változók tekintetében kevésbé kedvező a helyzet.

0-100 pár - 10 pont

101-1000 pár - 5 pont

1000 pár felett - 0 pont

II. Fajta tenyésztőinek száma (0-10 pont).

Kapcsolódik az első változóhoz, azonban nincs egyértelmű összefüggés. A tenyésztők tartják fent az állományokat, tehát alapvető fontossággal bír, hogy mekkora, létszámban vannak jelen. Az egyes állományok mérete eltérhet, de a nagyobb tenyésztő szám nagyobb biztonságot jelent az esetleges kiesések miatt.

0-10 tenyésztő - 10 pont

11-50 tenyésztő - 5 pont

50 tenyésztő felett - 0 pont

III. Fajta standardjának elismertsége. (0-10 pont)

Csak a fajtastandard elismerése után válik egy fajta hivatalosan is fajtává. Ezek után szerepelhet versenyeken és kiállításokon. A cél minden fajta esetében az európai elismertetés (az európai fajtalista esetében csak az elismertség tényét vettem figyelembe, az elismertetést végző országra való tekintet nélkül).

nincs: 10 pont

magyar elismertség: 5 pont

európai elismertség: 0 pont

IV. Fajtaklub megléte. (0-5 pont)

A fajtaklubok fontos műhelyei a tenyésztésnek. A fajtaklubba tömörült tenyésztők között közvetlenebb az információ- és tenyészanyag áramlás. Hatékonyabb a fajta és a tenyészők érdekvédelme, valamint a fajta népszerűsítésére is jobb lehetőségeket kínál.

nincs: 5 pont

van: 0 pont

V. Külföldön tenyésztik-e a fajtát? (0-8)

A külföldi elterjedés és ismertség értelemszerűen növeli a tenyésztő- és egyedszámot is.

nem ismert: 8 pont

ismert: 4 pont

kedvelt: 0 pont

VI. Fajta jelenléte a Nemzeti kiállításokon. (0-8)

A fajta megjelenése a Nemzeti kiállításokon nem csak a népszerűsítését segíti, hanem képet adhat az országos állományok méretéről és minőségéről.

nincs jelen (0-15% előfordulás): 8 pont

időnként megjelenik (11-70% előfordulás): 4 pont

rendszeresen (71-100% előfordulás): 0 pont

VII. Fellelhetőek-e a kitenyésztéskor alapanyagként használt fajták? (0-6)

Ez a változó leginkább a kihalás szélére sodródott fajtáknál lehet lényeges. Ezeknél azonban létkérdés lehet, hogy sikerül-e megfelelő alapanyagot találni a vérfrissítéshez, és erre a leginkább a fajta kialakításához használt fajták egyedei lehetnek alkalmasak.

nem: 6 pont

részben: 3 pont

igen: 0 pont

VIII. Fajta szakirodalma. (0-8)

A fajtaival foglalkozó szakirodalom megléte és mértéke azért lényeges, mert a fajta ismertetésén túl információbázisul szolgál a minőség javításához, a fajta fejlesztéséhez.

nincs: 8 pont

hiányos: 4 pont

jól ellátott: 0 pont

IX. Fajta szaporodóképessége. (0-10)

Szintén fontos változó. Leginkább a lecsökkent egyedszámú, beltenyésztett fajtáknál fordulhat elő csökkent utódnemző és utódnevelő képesség, valamint ezekben gyakoribb a fiatalkori elhullás. Azoknál a fajtáknál, amelyek dajkagalambot igényelnek, a dajka állomány tartása további terheket ró a tenyésztőre, ami esetleg visszatartó hatású lehet.

rossz (0-1,5 db éves szaporulat/pár): 10 pont

közepes (1,51-2,5 db éves szaporulat/pár) és (vagy) dajkagalamb igény: 5 pont

jó (2,51 db feletti éves szaporulat/pár): 0 pont

X. Védettség szintje. (0-10)

A védettség jogi szintjét értékeli.

nincs: 10 pont

nemzeti kincs: 5 pont

törvényi: 0 pont

XI. Eredeti tenyészcélokak megfelelően történik-e a tenyésztés? (0-5)

Ez a változó leginkább a röpgalamb fajtákat érinti, de bármelyik fajtánál változásokat idéz elő, ha megváltoznak az eredeti tenyészcélok, amik a fajta átalakulásához, esetleg eredeti tulajdonságai elvesztéséhez vezetnek.

nem: 5 pont

igen: 0 pont

A változókhoz rendelt pontok súlyozását saját tapasztalataim és szakmai egyeztetések alapján végeztem. Azokban az esetekben, amelyekben nem álltak rendelkezésre megfelelő ismeretek, az adható legmagasabb pontszámot adtam, számításba véve a legkedvezőtlenebb lehetőséget.

A változók közötti átfedéseket igyekeztem a legkisebb szintre szorítani, de egyes esetekben természetesen elkerülhetetlen bizonyos fokú összefüggés (pl.: a tenyésztők száma és az állományok egyedszáma között van összefüggés, hiszen a több tenyésztő több galambot tarthat, de ez nem egyértelmű következmény, hiszen az állományok méretét más tényezők is befolyásolják).

A fajták tenyésztőinek számát, a fajták egyedeinek számát, valamint a szaporodási sikerre utaló mérőszámot (átlagos éves szaporulat) az MGKSZ tagegyesületeiben végzett országos galambállomány felmérés keretében mértem fel. Azért pont ebben a szervezetben, mert ugyan az MGKSZ nem az egyetlen szervezet hazánkban, amelyik galambtenyésztőket tömörít, azonban közel tízezer fős taglétszámával és nemzetközi elismertségével nagyságrendekkel megelőz minden hasonló szerveződést. Az is igaz, hogy nem minden galambtenyésztő folytatja tevékenységét szervezett keretek között, de az tapasztalati tény, hogy a szervezeten belüli tenyésztők jóval többen vannak. Ha a tenyésztői munka színvonalát is figyelembe vesszük, akkor ez még inkább elmondható. A felmérőlapokat postai úton juttattam el az egyesületekhez, összesen 110 db-ot. Ehhez az MGKSZ honlapján közzétett levelezési címeket használtam. Csatolt levélben közöltem a felmérés célját és a kitöltési útmutatót. Az adatszolgáltatás személyiségi jogi okokból nem volt kötelező érvényű. Ennek ellenére 40 egyesület küldte vissza a kért adatokat, ez 36,36%-os részvételt jelent. Emiatt a

mintavétel elegendő nagyságúnak lehet tekinteni. A változók pontértékeinek megállapításánál a felmérés adatain kívül a felsorolt szakirodalmat és az MGKSZ archívumában megtalálható nemzeti kisállat kiállítás katalógusokat (1999-2012) és Európa kisállat kiállítás katalógusokat (1998, 2000, 2006), valamint az EE -Entente Européenne d' Aviculture et de Cuniculture- honlapján elérhető fajtalistákat használtam fel. A fajtaklubok megléténél az MGKSZ honlapján található lista segített. Az adatok összesítéséhez és értékeléséhez Microsoft Office Excel 2007 és Microsoft Office Word 2007, valamint Microsoft Word for Mac 2011 és Microsoft Excel for Mac 2011 programokat alkalmaztam. A fajták veszélyeztetettségi szintjeinek megállapítása során a Szalay által ismertetett rendszert követtem (SZALAY, 2002), azonban a besorolás szempontjait kiegészítettem az általam használt értékelési rendszer szempontjaival. Az így kialakult rendszer a következőképpen írható le.

Kihalt fajta: 76-90 pont. Nincs információ élő egyedekről, így nincs lehetőség egy tenyészállat-populáció létrehozására, illetve sem hímivarú tenyészállat (sperma), sem nőivarú tenyészállat (petesejt), sem embrió nem maradt fent a fajtából. Visszatenyészthetősége a szakirodalom és a fajtatörténet hiányosságai miatt kérdéses.

Kritikus helyzetű fajta: 61-75 pont. Erősen lecsökkent egyed- és tenyésztőszám jellemzi és fennmaradását biztosító egyéb tényezők tekintetében is hátrányosan érintett.

Kritikus helyzetű, fenntartott fajta: 61-75 pont és génmegőrző, fajtafenntartó program működik valamilyen formában, ami annak időtartamára stabilizálja a fajta állományát.

Veszélyeztetett helyzetű fajta: 31-60 pont. A fajta jelenlegi egyed- és tenyésztőszáma, illetve védettsége nem garantálja a fajta hosszú távú fennmaradását.

Veszélyeztetett helyzetű, fenntartott fajta: 31-60 pont és génmegőrző, fajtafenntartó program működik valamilyen formában, ami annak időtartamára stabilizálja a fajta állományát.

Nem veszélyeztetett helyzetű fajta: 0-30 pont. Stabil állományokkal rendelkező fajta, aminek hosszú távú fennmaradása biztosítottnak látszik.

Eredmények

A táblázatokhoz a jelkulcsot a 2. számú táblázat tartalmazza.

1. táblázat: Országos galambállomány felmérés eredményei 2012

A1	A2	B1	C1	D1	D2	E1	E2
1	ADANA	1	1	5	5	20	4
2	AGARÁN KERINGŐ	4	4	21	5,25	72	3,42
3	ALFÖLDI (KÖRÖSI) KERINGŐ	9	33	554	16,78	1594	2,87
4	ALFÖLDI BUGA	2	5	85	17	305	3,58
5	ALFÖLDI DUDOROS POSTA	3	5	35	7	125	3,57
6	AMERIKAI ÓRIÁSPOSTA	23	76	982	12,92	3582	3,64
7	ANGOL BEGYES	4	4	39	9,75	77	1,97
8	ANGOL MODENA	7	12	76	6,33	389	5,11
9	ANGOL TIPPLER	6	14	272	19,42	1506	5,53
10	ANTWERPENI DÍSZPOSTA	4	4	40	10	118	2,95
11	ARAB DOBOS	2	2	10	5	33	3,3
12	BÁCSKAI HOSSZÚCSŐRŰ KERINGŐ	1	1	15	15	20	1,33
13	BERLINI RÖVIDCSŐRŰ KERINGŐ	1	1	12	12	10	0,83
14	BIRMINGHAMI PERGŐ	12	17	234	13,76	682	2,91
15	BRÜNNI BEGYES	3	6	43	7,16	111	2,58
16	BUCHARAI DOBOS	2	2	7	3,5	38	5,42
17	BUDAPESTI BÍBC KERINGŐ	3	4	53	13,625	230	4,33
18	PESTI GÓLYÁS KERINGŐ	2	5	39	7,8	70	1,79
19	BUDAPESTI MAGASRÖPTŰ CSAPOS KERINGŐ	2	4	17	4,25	56	3,29
20	BUDAPESTI MAGASRÖPTŰ KERINGŐ	13	70	1650	23,57	7111	4,3
21	BUDAPESTI RÖVIDCSŐRŰ KERINGŐ	5	14	178	12,71	662	3,71
22	BUDAPESTI TOLLASLÁBÚ GÓLYÁS KERINGŐ	6	8	85	10,62	393	4,62
23	BUDAPESTI TÜKRÖS KERINGŐ	3	4	41	10,25	260	6,34
24	CEGLÉDI RÖVIDCSŐRŰ KERINGŐ	1	1	9	9	20	2,2
25	CSEPELI MAGASRÖPTŰ HÓFEHÉR KERINGŐ	7	10	110	11	491	4,46
26	DAMASZKUSZI GALAMB	2	2	12	6	64	5,33
27	DÁN KERINGŐ	3	3	20	6,66	105	5,25
28	DEBRECENI PERGŐ	14	40	488	12,2	1733	3,55

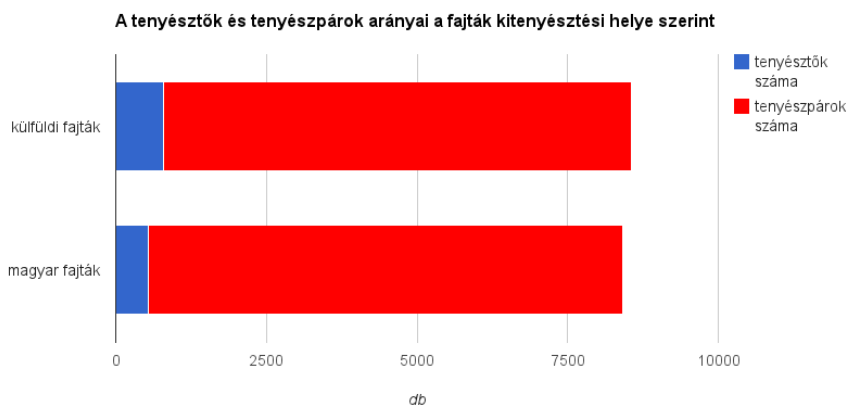
A1	A2	B1	C1	D1	D2	E1	E2
29	DÉL-NÉMET PAJZSOS GALAMB	1	1	5	5	20	4
30	DUNEK	1	1	5	5	20	4
31	EGRI KÉK KERINGŐ	11	25	160	6,4	444	2,77
32	ERDÉLYI DUPLAKONTYOS BUKÓ	3	3	13	4,33	45	3,46
33	FLORENTINI	1	1	10	10	25	2,5
34	FODROS GALAMB	5	6	29	4,83	92	3,17
35	FONÁKSZÁRNYÚ BEGYES	1	1	2	2	5	2,5
36	FRANCIA FODROS GALAMB	1	2	7	3,5	40	5,71
37	FRANK DOBOS	1	1	4	4	12	3
38	GALACI FORGÓ	1	1	4	4	20	5
39	GAZI	1	1	5	5	20	4
40	GENTI BEGYES	1	1	5	5	15	3
41	HALTAI	1	3	44	14,66	70	1,59
42	HÓDMEZŐVÁSÁRHELYI ERNYŐSSZEMŰ KERINGŐ	1	1	20	20	100	5
43	INDIAI PÁVAGALAMB	8	10	60	6	156	2,6
44	INDUS	4	4	24	6	72	3
45	JEGES GALAMB	1	1	10	10	15	1,5
46	KAPOSVÁRI TIGRISTARKA KERINGŐ	1	1	9	9	60	6,66
47	KARRIER	7	10	93	9,3	219	2,35
48	KECSKEMÉTI KERINGŐ	3	19	475	25	905	1,9
49	KECSKEMÉTI MAGASRŐPTŰ KERINGŐ	1	3	25	8,33	100	4
50	KELETI PERGŐ	2	4	112	28	285	2,54
51	KELETI SIRÁLYKA	2	2	24	12	28	1,16
52	KELETI TOLLASLÁBÚ PERGŐ	1	1	30	30	160	5,33
53	KÍNAI GALAMB	3	6	24	4	65	2,7
54	KING	29	145	1228	8,46	3993	3,25
55	KISKUNFÉLEGYHÁZI KERINGŐ	10	25	436	17,44	998	2,28
56	KISKUNFÉLEGYHÁZI SIMAFEJŰ KERINGŐ	3	10	175	17,5	560	3,2
57	KÓBURGI PACSIRTA	6	8	82	10,25	186	2,26
58	KOMÁROMI BUKÓ	6	16	197	12,31	685	3,47

A1	A2	B1	C1	D1	D2	E1	E2
59	KOSOA	1	1	3	3	9	3
60	LAHORA	7	9	40	4,44	138	3,45
61	LENGYEL HIÚZ	9	11	98	8,9	341	3,47
62	MAGASRÓPTŰ MAGYAR DERES	7	24	460	19,16	1420	3,08
63	MAGYAR ALFÖLDI PARASZTGATYÁS	4	6	57	9,5	133	2,33
64	MAGYAR AUTOSZEX TYÚKGALAMB	1	10	52	5,2	196	3,76
65	MAGYAR CSIRKEGALAMB	4	4	23	5,75	89	3,86
66	MAGYAR DÍSZPOSTA	11	25	269	10,76	925	3,43
67	MAGYAR ÓRIÁS BEGYES	6	10	86	8,6	193	2,24
68	MAGYAR ÓRIÁS GALAMB	21	47	324	6,89	940	2,9
69	MAGYAR PÁVAGALAMB	4	11	71	6,45	148	2,08
70	MAGYAR SZARKA KERINGŐ	8	15	150	10	421	2,8
71	MÁLTAI	5	8	77	9,62	168	2,18
72	MONDAIN	24	73	543	7,43	1765	3,25
73	MONORI KERINGŐ	2	4	80	20	260	3,25
74	MORVA STRASSZER	5	5	44	8,8	131	2,97
75	NÉMET APÁCA KERINGŐ	3	4	33	8,25	120	3,63
76	NÉMET KIÁLLÍTÁSI GALAMB	8	16	127	7,93	605	4,76
77	NÉMET DUPLAKONTYOS DOBOS	2	2	8	4	25	3,12
78	NÉMET MODENA	2	2	36	18	90	2,5
79	PARÓKÁS GALAMB	2	10	136	13,6	400	2,94
80	PÁVAGALAMB	10	25	175	7	782	4,46
81	MAGASRÓPTŰ PESTI KÉK KERINGŐ	1	1	10	10	40	4
82	PIRÓK	6	7	41	5,85	124	3,02
83	POMERÁNAI BEGYES	5	8	68	8,5	175	2,57
84	POSTAGALAMB	20	74	1012	13,67	4619	4,56
85	RÓMAI GALAMB	8	10	59	5,9	178	3,01
86	ROMÁN FEHÉRFARKÚ KERINGŐ	1	1	100	100	200	2
87	ROMÁN KOPASZNYAKÚ KERINGŐ	1	1	8	8	56	7
88	ROSZTOVI KERINGŐ	2	3	25	8,33	44	1,76
89	SEREGÉLY GALAMB	1	1	3	3	10	3,33

A1	A2	B1	C1	D1	D2	E1	E2
90	SHOW RACER	5	6	79	13,16	223	2,82
91	STRASSZER	28	75	823	10,97	2129	2,58
92	SZALONTAI ÓRIÁS	1	2	15	7,5	22	1,46
93	SZEGEDI MAGASSZÁLLÓ KERINGŐ	6	33	1170	35,45	4577	3,91
94	SZÉKESFEHÉRVÁRI BUKÓ	1	1	10	10	40	4
95	SZERB MAGASSZÁLLÓ KERINGŐ	1	1	10	10	50	5
96	SZIBÉRIAI KERINGŐ	1	2	10	5	40	4
97	SZILÉZIAI BEGYES	1	1	10	10	20	2
98	SZOLNOKI BAGDETTA	10	19	213	11,21	1456	6,83
99	SZOLNOKI KERINGŐ	6	10	130	13	432	3,32
100	SZOVÁTI KÉK	3	3	29	9,66	87	3
101	TAGANOROGI KERINGŐ	4	5	102	20,4	204	2
102	TEXÁN	22	70	545	7,78	2689	4,93
103	TÖRPE ANGOL BEGYES	1	1	6	6	15	2,5
104	TYÚKTARKA	3	3	22	7,33	69	3,13
105	VAKUVÁRI CSIRKEGALAMB	1	1	5	5	20	4
106	WUTA	1	1	3	3	12	4

ADATTÍPUS	JELÖLÉS
fajta sorszáma	A1
fajta neve	A2
az egyesületek száma, melyben a fajta jelen van (db)	B1
tenyésztők száma (fő)	C1
tenyészpárok száma (db)	D1
átlagos állománymáret (pár/tenyésztő)	D2
átlagos éves szaporulat (db)	E1
átlagos éves szaporulat tenyészpáronként (pár/db)	E2
magyar kötődésű fajta	
változók jelölése az értékelési rendszerben	római számok I-XI-ig
a fajta összpontszáma az értékelési rendszerben	F1
a fajta veszélyeztetési besorolása	G1
nem veszélyeztetett helyzetű	NV
veszélyeztetett helyzetű	VH
kritikus helyzetű	KH

2. táblázat: Jelkulcs az 1. és 3. táblázatokhoz

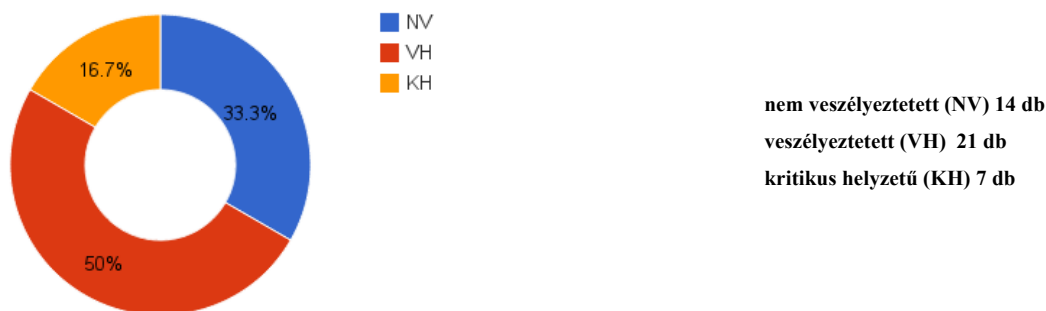
1. ábra: A tenyésztők és tenyészpárok arányai a fajták kitenyésztési helye szerint

3. táblázat: Az őshonos magyar galambfajták pontszámai és veszélyeztettségi besorolásai az értékelési rendszer alapján

A1	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	F1	G1
3	5	5	0	0	0	0	0	0	0	5	5	20	NV
4	10	10	0	0	4	0	0	4	0	5	0	33	VH
5	10	10	10	5	8	8	0	4	0	10	0	65	KH
12	10	10	0	5	0	0	0	0	10	5	5	45	VH
17	10	10	0	0	4	0	0	4	0	5	0	33	VH
18	10	10	5	0	4	4	0	4	5	10	5	57	VH
19	10	10	0	0	8	0	0	4	0	5	0	37	VH
20	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	0	5	NV
21	10	5	0	0	0	0	0	0	5	5	0	25	NV
22	10	10	0	0	4	0	3	4	0	5	5	41	VH
23	10	10	0	0	4	0	0	4	0	5	5	38	VH
24	10	10	0	0	0	0	3	4	5	5	5	42	VH
25	5	10	0	0	4	0	0	4	0	5	0	28	NV
28	5	5	0	0	0	0	0	0	0	5	0	15	NV
31	5	5	0	0	0	0	6	0	0	5	0	21	NV
32	10	10	0	0	0	0	3	0	0	10	5	38	VH
34	10	10	5	5	0	0	6	4	0	10		50	VH
42	10	10	0	5	4	0	0	8	0	5	0	42	VH

A1	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	F1	G1
46	10	10	5	5	8	8	0	8	0	10	5	69	KH
48	5	5	0	0	4	4	3	0	5	5	0	31	VH
49	10	10	10	5	8	8	0	8	0	10	0	69	KH
55	5	5	0	0	0	0	3	0	5	5	5	28	NV
56	5	10	0	0	4	0	3	4	0	5	0	31	VH
58	5	5	0	0	0	0	3	0	0	5	0	18	NV
62	5	5	0	0	4	0	0	0	0	5	0	19	NV
63	10	10	5	5	8	4	6	4	5	10	0	67	KH
64	10	10	5	0	8	4	6	8	0	10	5	66	KH
65	10	10	5	5	8	0	0	8	0	5	5	56	VH
66	5	5	0	0	4	0	0	0	0	5	0	19	NV
67	10	5	0	0	0	0	6	0	5	5	0	31	VH
68	5	5	0	0	0	0	6	0	0	5	0	21	NV
69	10	5	0	5	4	0	0	0	5	10	0	39	VH
70	5	5	0	0	4	0	3	4	0	5	0	26	NV
73	10	10	0	0	4	0	0	4	0	5	5	38	VH
81	10	10	5	5	8	8	0	8	0	10	0	64	KH
92	10	10	10	5	4	8	3	4	10	10	0	74	KH
93	0	5	0	0	0	0	6	0	0	5	0	16	NV
94	10	10	0	0	4	0	0	0	0	5	0	29	NV
98	5	5	0	0	8	0	3	8	0	5	0	34	VH
99	5	10	0	5	4	0	0	0	5	5	0	34	VH
100	10	10	0	5	8	0	0	8	0	5	0	46	VH
104	10	10	0	0	0	0	3	0	0	10	0	33	VH

A fajták veszélyeztetettségi kategóriák szerinti eloszlása

2. ábra: A magyar galambfajták veszélyeztetettségi kategóriák szerinti eloszlása

Eredmények értékelése, ajánlások

A 2012 őszén készített országos galambállomány felmérésem (1. és 2. táblázat) segítséget nyújtott abban, hogy képet alkossunk a hazánkban tenyésztett galambfajták számáról, állományaik méretéről, tenyésztők számáról és szaporodóképességükről. A felmérésre azért volt szükség mert korábbról nem állnak rendelkezésre ilyen adatok. Ennek segítségével láthatóvá vált, hogy a fajták számát tekintve a külföldi kitenyésztésűek dominálnak (1. ábra). A tenyésztők számát tekintve szinte ugyanezek az arányok figyelhetőek meg. Ugyanakkor a tenyészpárok számát vizsgálva már az látszik, hogy a magyar fajtákat tenyésztők nem csak arányaiban, de -ha csak kicsivel is- abszolút értékben is több galambot tartanak. Mivel nincsen összehasonlítási alap, sem korábbi hazai számokkal, sem külföldi adatokkal, nehéz megállapítani, hogy mennyire tekinthetőek egészségesnek ezek a számok. Saját megítélésem szerint a 60:40-es arány közel van az ideálshoz, bár jobb lenne ha minden mutató tekintetében a magyar fajták lennének túlsúlyban. Sokkal komolyabb probléma az egyes fajták elterjedtségében mutatkozó aránytalanság. Ez a jelenség nem csak a magyar fajtákra igaz, de egy külföldi kitenyésztésű fajta esetében nincs jelentősége ha az országban nagyon lecsökken az állománymérete, hiszen eredeti hazájában, vagy más országokban valószínűleg népszerűnek számít ha hozzánk is eljutott. Óshonos fajtáink esetében azonban sokszor helyi fajtákról beszélünk, amik nemhogy az országhatáron kívül, de még országon belül sem feltétlenül elterjedtek. Az ilyen helyi fajták például a miskolci fésűs keringő, makói keringő vagy a hódmezővásárhelyi ernyősszemű keringő. Ezeknek a fajtáknak egyrészt stabil háttérrel biztosít az őket kialakító helyi

galambász közösség, de a hagyománytisztelet, vagy a galamtenyésztés népszerűségének helyi csökkenésével gyorsan el is tűnhetnek. Ezért mindenképpen elő kell segíteni ezen fajták szélesebb körben való megismertetését és terjesztését. Szintén a helyi kedvelésű fajtákkal kapcsolatos probléma, hogy az általam végzett felmérésekhez hasonló adatgyűjtések során könnyen kimaradhatnak a mintából, így még nehezebb elterjedésükről információkat gyűjteni. Jó példa erre a makói keringő, ami nem jelent meg 2012-es felmérésemben, de 2009-ben szinte a teljes hazai állományt sikerült felmérnem, mivel akkor kaptam adatokat a makói egyesülettől. A két felmérés eredményeiből nagy biztonsággal kijelenthető, hogy gyakorlatilag csak Makón és szűkebb környékén tenyésztik a fajtát, viszont helyi szinten erős állományokkal rendelkezik. Ez azt mutatja, hogy noha az előző felméréshez képest közel 10%-kal sikerült növelnem az adatszolgáltató egyesületek számát, még mindig van hova fejlődni. A monitoring rendszer hatékonyságának kulcsa tehát a minél teljeskörűbb adatszolgáltatás elérése az egyesületek részéről.

Azon magyar fajták esetében amelyekről sikerült új adatokat gyűjtenem a felmérés során, frissítettem a veszélyeztetettségi besorolásukat (2. és 3. táblázat). Ezen kívül 3 olyan fajtánál (alföldi dudoros posta, pesti gólyás keringő, magasröptű pesti kék keringő) is elvégeztem a besorolást amelyek a 2009-es felmérésben nem szerepeltek. A különböző veszélyeztetettségi kategóriákba sorolt fajták egymáshoz viszonyított aránya lényegében nem változott (2. ábra) az eltelt három év alatt. Néhány százalékkal csökkent a kritikus helyzetű és a veszélyeztetett fajták aránya, még a nem veszélyeztetetteké ugyanennyivel nőtt.

Felhasznált irodalom

BAGI Z.: 2012. Határokon átívelő tudományos és kulturális kapcsolatok Konferenciák A Tormay Béla Szakkollégium kutatási eredményei. Debrecen. Debreceni Egyetem Agrár- és Gazdálkodástudományok Centruma Tormay Béla Szakkollégium, 230 p.

BÁLDI A.-CSORBA G.-KORSÓS Z.: 1995. Magyarország szárazföldi gerinceseinek természetvédelmi szempontú értékelési rendszere. Bp. Magyar Természettudományi Múzeum, 41 pp.

ORSZÁGGYŰLÉS: 2004. Az Országgyűlés 32/2004. (IV. 19.) OGY határozata. Magyar Közlöny, 2004/49. 4408-4410 p.

SZALAY I.: 2002. Az MGE génmegőrzési tevékenységének kiszélesítését célzó új program a veszélyeztetett régi magyar baromfifajták biztonságos fenntartása érdekében. Baromfi. V. 4. 54-55 p.

Köszönetnyilvánítás

Szeretném köszönetemet kifejezni azoknak az embereknek, akik adatszolgáltatásukkal lehetővé tették felmérésem sikeres megvalósítását.

A kutatás a TÁMOP 4.2.4.A/2-11-1-2012-0001 azonosító számú „Nemzeti Kiválóság Program – Hazai hallgatói, illetve kutatói személyi támogatást biztosító rendszer kidolgozása és működtetése konvergencia program” című kiemelt projekt keretében zajlott. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.